

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.

0030 OSLO

09/00676-011 006041/09 SR
622.0

Oslo, 10.06.09

HØRING - NOU 2009:4 TILTAK MOT SKATTEUNNDRAGELSER

Landsorganisasjonen har mottatt departementets brev av 11.03.09 angående overnevnte.

Med det omfang den svarte økonomien etter hvert har fått, er den et direkte anslag mot velferdsstaten ved at finansieringsgrunnlaget for denne svekkes. Mye tyder på at den svarte økonomien er i vekst og svært stor i enkelte bransjer.

I tillegg til at store pengestrømmer undras fellesskapets kasse og dermed bidrar til å redusere samfunnets muligheter til å løse viktige fellesoppgaver og offentlig tjenesteproduksjon, er den svarte økonomien en trussel mot velferdsstatens demokratiske legitimitet. Den virker nedbrytende på folks holdninger til å løse fellesoppgaver ved hjelp av pengeoverføringer fra det private og individuelle til det offentlige fellesskap. Undersøkelser tyder på at moralen i befolkningen er synkende på disse områder.

Den svarte økonomien utgjør så store pengestrømmer at den i tillegg påvirker sentrale samfunnsområder som bl.a: arbeidsmarkedet, lønnsdannelsen og konkurransevilkårene i næringslivet.

I arbeidsmarkedet er virkningen at flere deltar i det useriøse og svarte arbeidsmarkedet. Dermed konkurrerer det hvite og seriøse arbeidsmarkedet om arbeidskraften med det svarte. I det svarte arbeidsmarkedet vil useriøsiteten vokse. Lønns- og arbeidsvilkår vil ikke styres av arbeidslivslovgivning og tariffavtaler. Retten til pensjon og syketrygd faller bort for den enkelte, mens arbeidsgiver sparer utgifter.

I det svarte markedet kan en rimelig nettolønn opprettholdes. Men all den tid arbeidsgiveravgift, pensjonsutgifter og skatt ikke betales, vil bruttoprisen pr. time ligge betydelig under det som gjelder i det seriøse arbeidsmarkedet. Dermed kan lønnsdannelsen påvirkes. Begrepet sosial dumping kan derfor knyttes både til virkninger i arbeidsmarkedet og til virkninger gjennom de offentlige ordningene.

Lavlønnsproblemet kan vokse som følge av voksende useriøsitet i bransjer som eksempelvis renholdsbransjen, restaurantbransjen og innen transportsektoren. Lavlønn blant kvinner er særlig utbredt i flere av disse.

Landsorganisasjonen mener på denne bakgrunn at kampen mot den svarte økonomien og annen økonomisk kriminalitet, må ha høyeste prioritet hos myndigheter, næringsliv og partene i arbeidslivet.

Virkemidlene må være lovgivning som gjør det vanskeligere å unndra skatt og avgifter, økt oppdagelsesrisiko, samordning og samhandling av offentlige kontrollorganer, bedre og sterkere sanksjonsmuligheter og kompetansebygging.

Slik utredningen peker på, ser det ut til at det er en viss sammenheng mellom omfanget av kontantøkonomien og skatte- og avgiftsunndragelser. De forslag som flertallet i utvalget går inn for, støttes av LO. Det gjelder forslaget om at næringsdrivende ikke skal få fradrag etter skatteloven og merverdiavgiftsloven for kontantbetalinger over 10 000 kroner og forslaget om at det i tillegg bør innføres et forbud mot kontanttransaksjoner over et visst beløp for næringsdrivende. Landsorganisasjonen støtter også flertallets forslag om at privatpersoner kan bli ansvarlige for unndratt skatt og merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester over 10 000 kroner og at betaling via bank fritar kjøperen for et slikt ansvar.

På dette punkt registrerer vi at et mindretall i utvalget foreslår at utgifter til oppussing og renholdstjenester skal kunne trekkes fra på selvangivelsen og dermed virke som en gulrot for å betale hvitt. En slik ordning vil etter vår oppfatning ha en rekke svakheter.

For det første vil den fordelingspolitiske virkningen være at de med god råd får en ekstra skattefordel. Videre mener vi det er galt å premiere folk for å være lovlydig – det er faktisk en plikt man har. Selv etter en slik skattefordel vil det være lønnsomt å betale svart og ordningen vil i tillegg kreve store kontrollressurser. Produksjon av falske dokumenter er intet ukjent fenomen og her vil det åpne seg et nytt marked. Av disse grunner går Landsorganisasjonen mot mindretallets forslag.

Vi er også skeptiske til formidlingsentraler som virkemiddel for å bekjempe den svarte økonomien i husholdningene. Ordningen vil kreve kontroll og dermed bruk av ressurser som med hell kan brukes på andre områder.

Landsorganisasjonen støtter utvalgets kritiske holdning til NUF-selskap. Antallet av slike selskap har eksplodert og vi har erfart at denne selskapsformen har en tendens til å tiltrekke seg useriøse aktører innen flere bransjer. Derfor må myndighetene iverksette tiltak slik utvalget foreslår for tredjeland også innenfor EØS-området. En utredning om dette må iverksettes snarlig.

Videre vil Landsorganisasjonen understreke viktigheten av de tiltak som utvalget foreslår om kontrollopplysninger. Vi vil også fremheve forslagene knyttet til bekjempelse av valutasmugling og sertifiserte og plomberte kassaapparater. Det er svært viktig med en liste over de som til enhver tid er på jobb (journalføring).

Landsorganisasjonen vil understreke viktigheten av at myndighetenes arbeid for å bekjempe den svarte økonomien følges opp med økte ressurser til dette formålet. Bruken av administrative sanksjoner vil være et viktig virkemiddel, men da må sanksjonsmulighetene bli bedre og favne videre enn i dag. Beslaglegging av verdier tilegnet gjennom skatte og avgiftsunndragelser kan ha en bedre preventiv virkning enn fengsel og bøter.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE